

FİLİZ KİTABEVİ

GENEL İKTİSAT

PROF. DR. GÜLDEN ÜLGEN

Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş
2. Baskı

60. Yıl
FİLİZ KİTABEVİ

2023

Kasım 2023

ISBN: 978-975-368-920-5

BASKI

Kiraz Medya Sanayi ve Ticaret A.Ş

Matbaacı Sertifika Numarası: 40162

YAYINLAYAN

Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım
Petrol Ürünleri Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.
Cemal Yener Tosyalı Cad. No: 57/A (113)
Vefa-Fatih/İSTANBUL
Tel: (212) 527 0 718
(212) 850 0 359
Faks: (212) 519 20 71

www.filizkitabevi.com
bilgi@filizkitabevi.com
Yayıncı Sertifika Numarası: 48596

Copyright© Bu kitabın Türkiye'deki yayın hakları Filiz Kitabevi Basım Yayın Dağıtım Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Özge, Pelin, Turgut, Işık, Eren ve Defne'ye ...

Ö N S Ö Z

İktisat bilimi kaynakların kıt olması nedeniyle insanların yaptıkları tercihler ve bu tercihler nedeniyle aralarındaki ilişkiyi inceleyen bir bilimdir. Genel olarak iktisat toplumların nasıl zenginleşeceği ve refah seviyelerinin artacağı sorusuna cevap aramaktadır. Bu süreçte izlenecek politikalar, işsizlik, enflasyon, üretim düzeyi gibi kavramlar iktisadın inceleme alanına girmektedir.

Mikro iktisat tüketici ve üreticilerin ekonomik faaliyetlerini ve bunların oluşturduğu piyasayı incelemektedir. Fiyat mekanizması, piyasa türleri, fayda, firma kârı ve dengesi gibi konular mikro iktisat alanına girmektedir. Ekonomiye dünya ve ülkeler seviyesinde inceleyen bölüm ise makro iktisattır. Enflasyon, işsizlik, büyüme gibi kavramlar da makro iktisat alanına girmektedir.

Kitap on yedi bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde iktisat bilimi başlığı altında iktisadın temel kavramları ile iktisadın bölümleri, iktisadi sistemler ve piyasa mekanizması açıklanmıştır. İkinci bölümde talep kavramı ve talep esnekliği ele alınmış, üçüncü bölümde arz kavramı ve arz esnekliği kavramlarına yer verilmiştir. Yine dördüncü bölümde piyasa dengesi kavramları ile arz talep kaymalarının yarattığı denge durumları konularına yer verilmiştir. Beşinci bölümde fayda kavramı tüketim teorisi-tüketici dengesi başlıkları altında incelenmiştir.

Kitapta altıncı bölümde üretim fonksiyonu eş ürün eğrileri üretim teorisi başlıkları ile ele alınmaktadır. Yedinci bölümde ise üretim maliyetleri kısa ve uzun dönemde incelenerek, ölçek ekonomileri kavramlarına yer verilmektedir. Sekizinci bölümde tam rekabet piyasalarında denge koşulu kısa ve uzun dönem ile açıklanırken, dokuzuncu bölümde eksik rekabet piyasaları incelenmiştir. Onuncu bölümde de faktör piyasasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

On birinci bölümde milli gelir kavramına ilişkin bilgilerin yanı sıra, on ikinci bölümde enflasyon kavramı nedenleri, çeşitleri ve mücadele stratejileri ile incelenmiştir. On üçüncü bölümde istihdam, işsizlik konuları açıklanmış; on dördüncü bölümde para kavramı, para arzı ile para talebi ve para talebinin nedenlerine ilişkin bilgiler ele alınmaktadır. On dördüncü bölümde para politikası uygulaması, göstergeleri, amaç ve araçları ile detaylı bir şekilde incelenmektedir. On altıncı bölümde ise dış ticaret politikası ve ödemeler dengesi, on yedinci bölümde iktisadi büyüme ve kalkınma kavramlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Kitap hazırlanırken müfredat bir dönemde tamamlanacak hacimde sınırlı tutulmuş, okuyucunun konuları anlayabilme ve kavrayabilmesine zemin hazırlayacak açık ve sade bir anlatım tarzı sergilenmeye çalışılmıştır. Karmaşık ifadelerden ve şekillerden, gereksiz tekrarlardan mümkün olduğunca kaçınılmıştır. Bu kitaptaki bilgileri yeterli görmeyen okuyucular yazarın daha geniş kapsamlı olan İktisat Bilimine Giriş ya da Mikro İktisat ve Makro İktisat adlı kitaplarından yararlanabilirler.

Kitapta okuyuculara katkı sağlamak adına her bölüme ilgili konu başlıklarına ilişkin açıklamalar ile bölümle ilgili anahtar kelimelere yer verilmiş, bölüm sonuna bölüm özeti konularak hızlı tekrar etme imkânı sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca bölüm sonlarına hem ilgili bölüm konularına ilişkin, hem de çoktan seçmeli sorulara yer verilmiştir.

Kitaptaki bütün hata ve eksikliklerin sorumluluğu tarafıma ait olup, değerli meslektaşlarım ve diğer okuyucularımdan gelecek tüm öneri ve eleştirilere açık olduğumu belirtmek isterim.

Eserin hazırlanmasında emeği geçen Filiz Kitabevi çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca manevi destekleri ile gösterdikleri sabır ve anlayıştan dolayı eşim Tamer ve kızım Özge'ye teşekkür ederim.

Prof. Dr. Gülden Ülgen
İstanbul, Ağustos 2021

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Bilindiği üzere iktisadi alanda sıklıkla yeni prensip ve yaklaşımlar öne sürülmektedir. Bu nedenle iktisat bilimindeki gelişmeler insanoğlu var olduğu sürece daha yüzyıllar boyu devam edecektir.

İktisat bir sosyal bilim olmasının yanı sıra, içeriği itibarıyla aslında insanoğlunun sıradan günlük yaşamını konu almaya çalışır. Bunu yaparken, basitleştirmek için değişik sayısal ifadeler ve geometrik şekillerden yararlanır.

Kitabımızda ilk baskıda da ifade edildiği üzere iktisadın genel ilkeleri on yedi bölüm halinde ve birçok konu ana hatları ele alınarak açıklanmaya çalışılmıştır. Kitapta konular geniş bir yelpaze içinde ele alınmaya çalışılırken; bir yandan parçalara bölünerek incelenmiş, bir yandan da birbirleri ile ilişkileri göz önünde tutulmuştur. Yine kitapta görüleceği üzere konular geometrik açıklamalarla verilmeye çalışılmıştır. Geometrik açıklamaların somut bir görünüşe sahip olması nedeniyle görsel hafızadan yararlanma olanağını kazandırması tercih sebebi olmuştur. Kitapta her bölümde ilgili konu başlıklarına ilişkin açıklamalar ile bölümle ilgili anahtar kelimelere yer verilmiş, bölüm sonlarına bölüm özeti ve çalışma soruları ilave edilerek okuyucunun dikkati uyarılmaya çalışılmıştır.

Kitap sadece iktisat bölümü öğrencilerinin değil sosyal ve bazı mühendislik bilimlerinde eğitim veren ve pek çok bölümde okuyan tüm öğrencilerin böyle bir temele sahip olmalarına katkı sağlayacak şekilde hazırlanmıştır. İktisat, her şeyden önce hayatın kendisi olduğu için, bu mantığı elde etmek isteyen herhangi meraklı bir okuyucu için de öğretici nitelikler taşımaktadır. Bu nedenle bu kitap iktisatla yeni tanışanlar için onların şevkini kırmadan bu dersi sevmelerini sağlayacak bir sadelikte ve içerikte hazırlanmıştır.

Şüphesiz ki kitabın yazımında sarf edilen çabanın başarı derecesini meslektaşlarımın, öğrencilerimin ve okuyucularımın yargısı belirleyecektir. Eksik ve hatalar tarafıma ait olmak üzere her türlü görüş, öneri ve eleştiriye açık olduğumu belirtmek isterim.

Eserin hazırlanmasında emeği geçen Filiz Kitabevi çalışanlarına teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca manevi destekleri ile gösterdikleri sabır ve anlayıştan dolayı eşim Tamer ve kızım Özge'ye teşekkür ederim.

Prof. Dr. Gülden Ülgen

İstanbul, Ekim - 2023

İÇİNDEKİLER

B Ö L Ü M 1 / İKTİSAT BİLİMİ

1.1. Temel Kavramlar.....	2
1.1.1. İhtiyaçlar	2
1.1.2. Mal ve Hizmetler.....	3
1.1.3. Üretim	3
1.1.4. Tüketim	4
1.1.5. Kıtık, Tercih ve Fırsat Maliyeti.....	4
1.1.6. Üretim Olanakları Eğrisi	5
1.2. İktisadın Bölümleri	6
1.2.1. Mikro İktisat-Makro İktisat.....	7
1.2.2. Pozitif İktisat-Normatif İktisat	7
1.3. İktisatta Temel Karar Alıcılar.....	8
1.4. İktisatta Döngüsel Akım.....	8
1.5. Farklı İktisadi Sistemler	10
1.5.1. Kapitalist Sistem	10
1.5.2. Sosyalist Sistem	10
1.5.3. Karma Ekonomik Sistem	11
1.6. Piyasa Mekanizması	12

B Ö L Ü M 2 / TALEP KAVRAMI

2.1. Talep ve Talep Fonksiyonu	20
2.2. Talep Eğrisi ve Talep Kanunu	21
2.3. Talep Eğrisinin İstisnai Durumu: Giffen Malları - Veblen Malları.....	23
2.4. Talep Eğrisi Üzerindeki Değişim ve Talep Eğrisinde Kaymalar	24
2.5. Talebin Fiyat Esnekliği.....	25
2.5.1. Talebin Fiyat Esnekliğini Belirleyen Unsurlar.....	28
2.5.2. Nokta Esnekliği.....	29
2.5.3. Yay Esnekliği	30
2.5.4. Çapraz Esneklik	30
2.5.5. Gelir Esnekliği	31

B Ö L Ü M 3 / ARZ KAVRAMI

3.1. Arz ve Arz Fonksiyonu	40
3.2. Arz Eğrisi ve Arz Kanunu	41
3.3. Arz Üzerindeki Değişim ve Arz Eğrisinde Kaymalar	43
3.4. Arzın Fiyat Esnekliği.....	44
3.4.1. Arzın Fiyat Esnekliğini Belirleyen Unsurlar.....	46
3.4.2. Nokta Esnekliği.....	48
3.4.3. Yay Esnekliği	48
3.4.4. Çapraz Esneklik	49

B Ö L Ü M 4 / PİYASA DENGESİ

4.1. Piyasa Kavramı ve Piyasa Dengesi	56
4.2. Piyasa Dengesi ve Zaman Dönemleri.....	57
4.3. Talep Kaymalarının Yarattığı Denge Durumları.....	58
4.4. Arz Kaymalarının Yarattığı Denge Durumları	59
4.5. Talep ve Arzın Birlikte Kaymalarının Yarattığı Denge Durumları.....	60
4.6. Piyasa Denge Fiyatının Oluşmaması	61
4.6.1. Serbest (Bedava) Mallar	62
4.6.2. Aşırı Lüks Mallar	63
4.7. Tüketici ve Üretici Rantı	64
4.7.1. Tüketici Rantı.....	64
4.7.2. Üretici Rantı	65
4.7.3. Toplam Rant-Piyasa Etkinliği	66
4.8. Bolluk Paradoksu-King Kanunu.....	67
4.9. Örümcük Ağı Teoremi.....	68
4.10. Piyasaya Devlet Müdahalesi	70
4.10.1. Taban Fiyat Uygulaması.....	70
4.10.2. Tavan Fiyat Uygulaması.....	71
4.10.3. Vergilendirme.....	72

B Ö L Ü M 5 TÜKETİM TEORİSİ TÜKETİCİ DENGESİ

5.1. Kardinal Fayda Yaklaşımı.....	80
5.1.1. Fayda, Toplam Fayda.....	80
5.1.2. Marjinal Fayda - Azalan Marjinal Fayda	81

5.2. Ordinal Fayda Yaklaşımı.....	82
5.2.1. Kayıtsızlık Eğrileri.....	83
5.2.2. Kayıtsızlık Eğrilerinin Kullanımı: İkame ve Tamamlayıcı Mallarlar	87
5.2.3. Bütçe Doğrusu.....	88
5.2.4. Tüketici Dengesi	89
5.2.5. Tüketici Bütçesindeki Değişim Fiyat Tüketim ve Gelir Tüketim Eğrisi	90
5.2.5.1. Fiyat Tüketim Eğrisi.....	90
5.2.5.2. Gelir Tüketim Eğrisi.....	91

B Ö L Ü M 6 / ÜRETİM TEORİSİ-ÜRETİCİ

6.1. Üretim Faktörleri.....	100
6.2. Üretim Fonksiyonu.....	101
6.3. Kısa Dönem Üretim Teorisi	102
6.3.1. Üretimde Kısa ve Uzun Dönemli Değişimler	102
6.3.2. Toplam Ürün - Ortalama Ürün- Marjinal Ürün.....	103
6.4. Azalan Verim Kanunu	104
6.5. Uzun Dönem Üretim Teorisi	104
6.5.1. Eş-Ürün Eğrileri.....	104
6.5.2. Eş-Maliyet Doğruları	108
6.5.3. Üretici Dengesi.....	110
6.5.4. Üretici Bütçesindeki Değişim ve Genişleme Yolu.....	110

B Ö L Ü M 7 / ÜRETİM MALİYETLERİ

7.1. Maliyetler ve Kârlar	118
7.2. Kısa Dönem Maliyet Eğrileri	119
7.3. Uzun Dönem Maliyet Eğrileri	123
7.4. Ölçek Ekonomileri	125
7.4.1. İçsel Ölçek Ekonomileri.....	126
7.4.2. Dışsal Ölçek Ekonomileri	127

B Ö L Ü M 8 / TAM REKABET PİYASALARI

8.1. Piyasa Dengesi	134
8.2. Piyasa Şekilleri.....	136
8.3. Tam Rekabet Piyasaları.....	137

8.3.1. Tam Rekabet Koşulları.....	138
8.3.2. Firma Gelirleri.....	139
8.3.3. Kısa Dönem Firma Dengesi.....	141
8.3.3.1. Toplam Maliyet - Toplam Gelir Yaklaşımı.....	142
8.3.3.2. Marjinal Maliyet - Marjinal Gelir Yaklaşımı.....	143
8.3.3.3. Maliyet Farkları ve Firma Dengesi.....	144
8.3.4. Uzun Dönemde Firma ve Endüstri Dengesi.....	148

B Ö L Ü M 9 / EKSİK REKABET PİYASALARI

9.1. Monopol Piyasaları.....	157
9.2. Monopolün Piyasa Şartları.....	157
9.3. Monopol Piyasasının Oluşumu.....	159
9.4. Monopolcü Firma Gelirleri.....	159
9.5. Monopol Piyasalarında Denge Durumu.....	162
9.5.1. Kısa Dönemde Monopol Dengesi.....	162
9.5.1.1. Toplam Maliyet - Toplam Gelir Yaklaşımı.....	162
9.5.1.2. Marjinal Maliyet - Marjinal Gelir Yaklaşımı.....	163
9.5.2. Uzun Dönemde Monopol Dengesi.....	164
9.6. Monopson Piyasası.....	165
9.7. Monopollü Rekabet Piyasaları.....	166
9.7.1. Monopollü Rekabet Piyasasının Şartları.....	166
9.7.2. Monopollü Rekabet Piyasasında Kısa Dönem Dengesi.....	168
9.7.3. Monopollü Rekabet Piyasasında Uzun Dönem Dengesi.....	168
9.8. Oligopol Piyasaları.....	170
9.8.1. Oligopol Piyasasının Şartları.....	170
9.8.2. Oligopol Modelleri.....	171
9.8.2.1. Anlaşmasız Oligopol Modelleri.....	172
9.8.2.2. Anlaşmalı Oligopol Modelleri.....	173

B Ö L Ü M 10 / FAKTÖR PİYASALARI

10.1. Faktör Piyasalarının Özellikleri.....	182
10.2. Faktör Talebi.....	183
10.3. Faktör Talebini Etkileyen Unsurlar.....	184
10.3.1. Marjinal Ürün Geliri.....	184
10.3.2. Marjinal Faktör Maliyeti.....	184

10.4. Faktör Talep Esnekliği.....	185
10.5. Faktör Arzı.....	185
10.6. Faktör Piyasasında Fiyatın Oluşumu	186
10.7. Emek.....	186
10.7.1.Emek Arzı.....	187
10.7.2.Emek Talebi.....	189
10.7.3.Emek Piyasasında Denge-Ücretin Belirlenmesi.....	190
10.8. Sermaye	191
10.8.1. Sermaye Arzı	191
10.8.2. Sermaye Talebi.....	191
10.8.3. Sermayenin Geliri -Faiz.....	192
10.9. Toprak-Rant	193
10.10. Girişimci-Kâr.....	194
10.11. Faktör Piyasasında Kâr Maksimizasyonu.....	195

B Ö L Ü M 11 / M İ L L İ G E L İ R

11.1. Milli Gelir Kavramı	204
11.2. Milli Gelirin Hesaplanması.....	205
11.2.1.Üretim Yöntemi ile GSYİH.....	205
11.2.2.Gelir Yöntemi ile GSYİH.....	206
11.2.3.Harcama Yöntemi ile GSYİH.....	206
11.2.4.GSYİH'nın Hesaplanmasında Karşılaşılan Güçlükler	207
11.3. Milli Gelir Büyüklükleri	208
11.3.1.Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH).....	208
11.3.2.Safi Milli Hasıla	208
11.3.3.Kişisel Gelir.....	209
11.3.4.Harcanabilir Gelir	209
11.3.5.Kişi Başına Milli Gelir	210
11.3.5.1. Döviz Kuru Yaklaşımı	211
11.3.5.2. Satın Alma Gücü Paritesi Yaklaşımı	211
11.3.6.Nominal GSYİH ve Reel GSYİH.....	212
11.4. Milli Geliri Belirleyen Faktörler.....	213
11.4.1.Tüketim	214
11.4.2.Tasarruf	214
11.4.3.Yatırım.....	215

B Ö L Ü M 12 / ENFLASYON

12.1. Enflasyonun Tanımı.....	222
12.2. Enflasyonun Ölçülmesi.....	223
12.2.1.GSYİH Deflatörü.....	223
12.2.2.Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE).....	223
12.2.3.Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE).....	224
12.3. Enflasyonun Nedenleri.....	224
12.3.1.Talep Enflasyonu.....	224
12.3.2.Arz (Maliyet) Enflasyonu.....	226
12.4. Enflasyon Çeşitleri.....	227
12.4.1.Yapısal Enflasyon.....	227
12.4.2.Kronik Enflasyon.....	228
12.4.3.Sinsi Enflasyon.....	228
12.4.4.Hiperenflasyon.....	229
12.5. Enflasyonla Mücadele Stratejileri.....	230
12.5.1.Toplam Arzı Arttırmaya Yönelik Uygulamalar.....	230
12.5.2.Toplam Talebi Azaltmaya Yönelik Uygulamalar.....	231
12.6. Deflasyon.....	232
12.6.1.Deflasyonun Nedenleri.....	232
12.6.2.Deflasyonla Mücadele Stratejileri.....	233
12.7. Stagflasyon.....	233
12.7.1.Stagflasyonun Etkileri.....	233
12.7.2.Stagflasyonla Mücadele Stratejileri.....	234

B Ö L Ü M 13 / İSTİHDAM İŞSİZLİK

13.1. İstihdam.....	242
13.2. Aktif Nüfus.....	243
13.3. İşgücü.....	243
13.4. İşsizlik.....	244
13.5. İşsizlik Çeşitleri.....	245
13.5.1.Yapısal İşsizlik.....	245
13.5.2.İradî İşsizlik.....	246
13.5.3.Gayrı-iradî İşsizlik.....	246
13.5.4.Friksiyonel İşsizlik.....	246
13.5.5.Konjonktürel İşsizlik.....	247
13.5.6.Gizli İşsizlik.....	247

13.6. Tam İstihdam ve Doğal İşsizlik Oranı	248
13.7. İşsizlik Süresini Belirleyen Faktörler.....	249
13.8. Histeri Hipotezi.....	250
13.9. İşsizliğin Maliyeti – Okun Yasası.....	250

B Ö L Ü M 14 / PARA KAVRAMI

14.1. Paranın Tanımı.....	258
14.2. Paranın Özellikleri	259
14.3. Paranın Fonksiyonları	259
14.3.1.Değer Ölçüsü ve Hesap Birimi Olma Fonksiyonu	259
14.3.2.Mübadele Aracı Olma Fonksiyonu.....	260
14.3.3.Değer Olarak Saklanması Fonksiyonu	261
14.4. Para Arzı	261
14.4.1.Para Arzı Tanımları	262
14.4.2.Para Arzı Aktörleri	263
14.5. Para Talebi	263
14.5.1.Para Talebini Belirleyen Faktörler	264
14.5.2.Para Talebinin Nedenleri.....	265
14.5.2.1.Muamele Güdüsü ile Para Talebi	265
14.5.2.2.İhtiyat Güdüsü ile Para Talebi.....	265
14.5.2.3. Spekülasyon Güdüsü ile Para Talebi	266

B Ö L Ü M 15 / PARA POLİTİKASI

15.1. Para Politikası Uygulaması	276
15.2. Para Politikası Çeşitleri.....	277
15.3. Para Politikası Göstergeleri.....	278
15.4. Para Politikası Amaçları	279
15.5. Para Politikası Araçları	281
15.5.1.Para Politikası Genel Araçları	281
15.5.1.1. Açık Piyasa İşlemleri	281
15.5.1.2. Reeskont Oranları.....	283
15.5.1.3. Zorunlu Karşılıklar	285
15.5.1.4. Kredi Tavanı.....	285

15.5.2. Para Politikası Özel Araçları	285
15.5.2.1. İkna Etme	285
15.5.2.2. Farklılaştırılmış Reeskont Kotaları	286
15.5.2.3. Faiz Oranı Oranı Kontrolleri	286
15.5.2.4. Finansal Aracı Kurum Portföylerinin Düzenlenmesi	286
15.5.2.5. Menkul Kıymet Kredi Kontrolü	286
15.5.2.6. Tüketici Kredi Kontrolü	286
15.5.3. Geleneksel Olmayan Para Politikası Araçları	287
15.5.3.1. Rezerv Opsiyon Mekanizması (ROM)	287
15.5.3.2. Faiz Koridoru Uygulaması	288
15.5.3.2.1. Politika Faizi	288
15.5.3.2.2. Gecelik Borç Alma/Verme Faizi	288
15.5.3.2.3. Geç Likidite Penceresi	288

B Ö L Ü M 16 / D I Ş T İ C A R E T P O L İ T İ K A S I

16.1. Dış Ticaret Politikasının Amaçları	296
16.2. Dış Ticaret Politikasının Araçları	297
16.2.1. Gümrük Tarifeleri	197
16.2.2. Miktar Kısıtlamaları	300
16.2.3. Diğer Engeller	301
16.3. Dış Ticaret Hadleri	302
16.4. Ödemeler Bilançosu	303
16.4.1. Cari İşlemler Hesabı	304
16.4.2. Sermaye Hesabı	306
16.4.3. Rezerv Hesabı	307
16.4.4. Net Hata ve Noksan	307
16.5. Ödemeler Bilançosunun Açık ve Fazla Vermesi Durumu	307
16.6. Ödemeler Bilançosu Açıklarının Nedenleri	308
16.7. Ödemeler Bilançosu Açıklarının Gidermeye Yönelik Uygulamalar	310
16.8. Döviz Piyasası	310
16.8.1. Döviz Piyasasının Fonksiyonları	311
16.8.2. Döviz Kuru	312
16.8.2.1. Nominal Döviz Kuru	312
16.8.2.2. Reel Döviz Kuru	313
16.8.3. Arbitraj-Spekülyasyon-Konvertibilite	314

B Ö L Ü M 17 / İKTİSADİ BÜYÜME VE KALKINMA

17.1. Büyüme Kavramı	322
17.2. Büyümenin Kaynakları	322
17.2.1. Büyümenin Arz Yönlü Kaynakları	323
17.2.2. Büyümenin Talep Yönlü Kaynakları	323
17.3. Büyüme Etkileyen Faktörler	324
17.3.1. Emek	324
17.3.2. Sermaye	324
17.3.3. Doğal Kaynaklar	325
17.3.4. Teknolojik Gelişme	325
17.4. Az Gelişmiş Ülkelerin Büyüme Sorunları	326
17.5. Az Gelişmiş Ülkelerin Özellikleri	328
17.6. Kalkınma Kavramı	330
17.7. Kalkınma Modelleri	330
17.7.1. Dengeli Kalkınma Modeli	331
17.7.2. Dengesiz Kalkınma Modeli	331
17.8. Kalkınma Stratejileri	332
17.8.1. İçer Dönük Kalkınma Stratejileri	332
17.8.2. Dışer Dönük Kalkınma Stratejileri	333
KAYNAKÇA	339

ŞEKİLLER LİSTESİ

Birinci Bölüm: İKTİSAT BİLİMİ

Şekil 1.1 : Üretim Olanakları Eğrisi.....	5
---	---

İkinci Bölüm: TALEP KAVRAMI

Şekil 2.1 : Talep Eğrisi	22
Şekil 2.2 : Piyasa Talebi	23
Şekil 2.3 : Talep Eğrisinin İstisnai Durumu.....	23
Şekil 2.4 : Talep Değişmesi ve Talep Kayması	25
Şekil 2.5 : Talep Esnekliğinin Sonsuz Olması.....	26
Şekil 2.6 : Talep Esnekliğinin 1'den Büyük Olması.....	27
Şekil 2.7 : Talep Esnekliğinin 1'e Eşit Olması	27
Şekil 2.8 : Talep Esnekliğinin 1'den Küçük Olması.....	28
Şekil 2.9 : Talep Esnekliğinin Sıfır Olması	28
Şekil 2.10 : Nokta Esnekliği	30

Üçüncü Bölüm: ARZ KAVRAMI

Şekil 3.1 : Arz Eğrisi	42
Şekil 3.2 : Piyasa Arzı	42
Şekil 3.3 : Arz Değişmesi ve Arz Kayması	43
Şekil 3.4 : Arz Esnekliğinin Sonsuz Olması.....	45
Şekil 3.5 : Arz Esnekliğinin 1'den Büyük Olması.....	45
Şekil 3.6 : Arz Esnekliğinin 1'e Eşit Olması	45
Şekil 3.7 : Arz Esnekliğinin 1'den Küçük Olması.....	46
Şekil 3.8 : Arz Esnekliğinin Sıfır Olması	46

Dördüncü Bölüm: PİYASA DENGESİ

Şekil 4.1 : Piyasa Dengesi	56
Şekil 4.2 : Piyasa Dengesinde Talep ve Arz Fazlası.....	57
Şekil 4.3 : Talep Kaymalarının Yarattığı Denge Durumları	58
Şekil 4.4 : Arz Kaymalarının Yarattığı Denge Durumları	59
Şekil 4.5 : Talep ve Arzın Birlikte Kaymalarının Yarattığı Denge Durumları	60
Şekil 4.6 : Talep ve Arzın Birlikte Kaymalarının Yarattığı Denge Durumları	61
Şekil 4.7 : Serbest (Bedava) Mallar	62

Şekil 4.8 : Serbest (Bedava) Mallar	63
Şekil 4.9 : Aşırı Lüks Mallar	64
Şekil 4.10: Tüketici Rantı	64
Şekil 4.11: Üretici Rantı	65
Şekil 4.12: Toplam Rant	66
Şekil 4.13: Bolluk Paradoksu-King Kanunu.....	67
Şekil 4.14: Örümcek Ağı Teoremi.....	68
Şekil 4.15: Örümcek Ağı Teoremi.....	69
Şekil 4.16: Örümcek Ağı Teoremi.....	69
Şekil 4.17: Taban Fiyat Uygulaması	70
Şekil 4.18: Tavan Fiyat Uygulaması	71
Şekil 4.19: Vergilendirme.....	73

Beşinci Bölüm: TÜKETİM TEORİSİ - TÜKETİCİ DENGESİ

Şekil 5.1 : Toplam Fayda.....	81
Şekil 5.2 : Marjinal Fayda	82
Şekil 5.3 : Kayıtsızlık Eğrileri	84
Şekil 5.4 : Kayıtsızlık Paftası.....	84
Şekil 5.5 : Kayıtsızlık Eğrileri Negatif Eğimli.....	85
Şekil 5.6 : Kayıtsızlık Eğrileri Birbirlerini Kesmezler.....	86
Şekil 5.7 : Kayıtsızlık Eğrileri Dışbükey	86
Şekil 5.8 : Kayıtsızlık Eğrilerinin Daha Fazla Fayda Durumu	87
Şekil 5.9 : Kayıtsızlık Eğrileri Tam İkame Durumu	88
Şekil 5.10 : Kayıtsızlık Eğrileri Tam Tamamlayıcı Durumu	88
Şekil 5.11 : Bütçe Doğrusu Tüketim Sepeti.....	89
Şekil 5.12 : Tüketici Dengesi.....	90
Şekil 5.13 : Fiyat Tüketim Eğrisi.....	91
Şekil 5.14 : Gelir Tüketim Eğrisi.....	91
Şekil 5.15 : Gelir Tüketim Eğrisi-Normal Mal/Düşük Mal	92

Altıncı Bölüm: ÜRETİM TEORİSİ - ÜRETİCİ DENGESİ

Şekil 6.1 : Toplam Ortalama Marjinal Ürün Eğrileri	103
Şekil 6.2 : Eş-Ürün Eğrileri	105
Şekil 6.3 : Eş-Ürün Eğrileri Tam İkame-Tam Tamamlayıcı Durumu.....	106
Şekil 6.4 : Eş-Ürün Eğrileri Birbirlerini Kesmezler.....	107
Şekil 6.5 : Eş-Ürün Eğrileri Dışbükey	107
Şekil 6.6 : Eş-Ürün Eğrileri Yer Değiştirirler	108
Şekil 6.7 : Eş-Maliyet Doğruları.....	109
Şekil 6.8 : Eş-Maliyet Doğrularında Kayma.....	109
Şekil 6.9 : Üretici Dengesi.....	110
Şekil 6.10 : Üretici Bütçesindeki Değişim ve Genişleme Yolu	111
Şekil 6.11 : Üretici Bütçesindeki Değişim Faktörler Arası Oran Değişimi	111

Yedinci Bölüm: ÜRETİM MALİYETLERİ

Şekil 7.1	: Sabit Maliyet - Ortalama Sabit Maliyet.....	120
Şekil 7.2	: Değişir Maliyet - Ortalama Değişir Maliyet.....	121
Şekil 7.3	: Toplam Maliyet	121
Şekil 7.4	: Marjinal Maliyet.....	122
Şekil 7.5	: Uzun Dönem Toplam Maliyet.....	123
Şekil 7.6	: Uzun Dönem Ortalama Maliyet.....	124
Şekil 7.7	: Uzun Dönem Marjinal Maliyet.....	125

Sekizinci Bölüm: TAM REKABET PİYASALARI

Şekil 8.1	: Piyasa Dengesi	135
Şekil 8.2	: Tam Rekabet Piyasasında Talep.....	139
Şekil 8.3	: Tam Rekabet Piyasasında Toplam Gelir.....	140
Şekil 8.4	: Tam Rekabet Piyasasında Ortalama Gelir	141
Şekil 8.5	: Toplam Maliyet - Toplam Gelir Yaklaşımı	142
Şekil 8.6	: Marjinal Maliyet - Marjinal Gelir Yaklaşımı	144
Şekil 8.7	: Normal Kâr ve Firma Dengesi.....	145
Şekil 8.8	: Aşırı Kâr ve Firma Dengesi.....	146
Şekil 8.9	: Zarar ve Firma Dengesi	147
Şekil 8.10	: Uzun Dönemde Firma ve Endüstri Dengesi	148

Dokuzuncu Bölüm: EKSİK REKABET PİYASALARI

Şekil 9.1	: Monopol Piyasasında Talep.....	160
Şekil 9.2	: Monopol Piyasasında Toplam Gelir	161
Şekil 9.3	: Monopol Piyasasında Marjinal Gelir.....	162
Şekil 9.4	: Toplam Maliyet - Toplam Gelir Yaklaşımı	163
Şekil 9.5	: Marjinal Maliyet - Marjinal Gelir Yaklaşımı	164
Şekil 9.6	: Uzun Dönemde Monopol Dengesi	164
Şekil 9.7	: Monopson Piyasası	165
Şekil 9.8	: Monopollü Rekabet - Kısa Dönem Firma Dengesi.....	168
Şekil 9.9	: Monopollü Rekabet - Uzun Dönem Firma Dengesi	169

Onuncu Bölüm: FAKTÖR PİYASALARI

Şekil 10.1	Faktör Piyasasında Fiyatın Oluşumu	186
Şekil 10.2	: Emek Arzı	189
Şekil 10.3	: Ücretin Belirlenmesi.....	190
Şekil 10.4	: Faiz Oranının Belirlenmesi.....	192

Onikinci Bölüm: ENFLASYON

Şekil 12.1 : Talep Enflasyonu.....	225
Şekil 12.2 : Arz (Maliyet) Enflasyonu.....	226

Ondördüncü Bölüm: PARA KAVRAMI

Şekil 14.1 : Likidite Tercihi.....	268
Şekil 14.2 : Likidite Tuzağı	269

Onaltıncı Bölüm: DIŞ TİCARET POLİTİKASI

Şekil 16.1 : Gümrük Tarifeleri.....	299
-------------------------------------	-----

TABLOLAR LİSTESİ

Birinci Bölüm: İKTİSAT BİLİMİ

Tablo 1.1 : Üretilebilecek Maksimum Mal Bileşimleri 5

İkinci Bölüm: TALEP KAVRAMI

Tablo 2.1 : Talep Kavramı 20

Tablo 2.2 : Talep Değişmesi ve Talep Kayması 25

Üçüncü Bölüm: ARZ KAVRAMI

Tablo 3.1 : Arz Kavramı 40

Tablo 3.2 : Arz Değişmesi ve Arz Kayması 43

Beşinci Bölüm: TÜKETİM TEORİSİ - TÜKETİCİ DENGESİ

Tablo 5.1 : Bütçe Doğrusu 89

Sekizinci Bölüm: TAM REKABET PİYASALARI

Tablo 8.1 : Piyasa Şekilleri 137

